

Hírmegjelenések elvételéért és nem fogadják.

Előfizetési árak:

Helyben havihoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre . . . 6 frt — kr
Fél évre . . . 3 " —
Negyedévre . . . 1 " 50 "
Külföldre egész évre 20 frank.

Az egész évre 4 fr. k. kapható
a kasszában, a Gyula Gyász-
társulatokkártánban.



Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

Megjelenik hetenként háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton.

Főszerkesztő:
Dⁿ WEISZ IGÁNY
ugyéd.

Szerkesztési iroda:
Brassó, Lóplácz 10. sz. alatt.
hová a lap szállási iránt küldendő intézkedések.
Szállási díjat nem adták.

Feladó szerkesztő:
Dⁿ FISCHER AKOS
ugyéd.

Előfizetési felhívás

„BRASSÓ“
cimű.

politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési
és szépirodalmi lap.
1894. évi X. évfolyamára.

Megjelenik hetenként háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton, a előfizetési árak helyben havihoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . 6 frt — kr,
fél évre . . . 3 " —
negyedévre . . . 1 " 50 "
egy hóra . . . 1 " 50 "
Külföldre egész évre 20 frank.

Lapunk szombati számaiból „de új időszaki” című melléklettel együtt folytatást fogunk megjelentetni az új előfizetőinknek az eddig megjelent részt átjutlani küldjük meg.

Lapunknak, mely 9 old. fennállása alatt valóban hasznos misztéri teljesített a életképességet és pártolásra érdemes voltát bebizonyította, a jelenlegi a. olvasókörzisének figyelembe vétele és támogatása. T. olvasóinkat kérjük az előfizetés szíves megújítására, hogy a lap további küldésében fennakadás ne álljon be; azokat pedig, kik előfizetési díjjal nem bírnak, annak vannak, kérjük a hirtelreklátás mielőbbi kiegészítésére.

Lapunk ismételtén a t. olvasókörzisének beszerzésére pályafutása aláírva, vagyunk hálásias üdvözléssel.

a „Brassó” kiadóhivatala.

A főszerkesztői körrelé következményei.

Lapunk folyó 4-iki számban ismételtén a főszerkesztői körrelé, kelőleg meglátott annak tartalmát, hangját és kiemelték azt, hogy főszerkesztői csak alkalmanként járhat el és általánosan folyó költészetet teljesíti, ha az egyházi-politikai törvényjavaslatok szemben hi-

velés szemben kifejté a vallási dogmákon alapuló álláspontját, és észinte örömmelnek adunk kifejezést a fölött, hogy a főszerkesztői csak alkalmanként járhat el körletüket túl nem mentek, rémségtől gyűntal arra, hogy ha az alkalmanként történetek, saját hatáskörüket, álláspontja vesztelhetik.

Örömmel — sajnos — csakhamar megszűntén a következményekben való fájalmás csatlakozás!

Ha főszerkesztői körreléket egyszerűen beklódták volna a lalantas papjainak, avagy ha összes hívek között is terjesztették volna — a mit mi az egyedül lehetnek és megengedettek tartottuk — körreléiben foglaltak bizonyára nagyon meggyőztatólag hatottak volna az alsó papásra, valamint a hívekre is.

A főszerkesztői körrelé nem elégedett meg azzal, hogy a körreléket az alsó-papságnak megküldje, hanem utatáltsál is ellátta ezeket, oly utatáltsál, a mely már az eszélyesség és az alkalmanként megengedett körleten kívül esik.

A főszerkesztői körrelé az alsó-papságot intézett instrukciókban arra utatáltsál ezeket, hogy a körreléket a templomokban megolvassa, figyelembe vétele a híveknek megvárakozási és megvárakozással a hívek vallási lelkeletére hatni.

Egy ezen utatáltsál nagy hiba volt!

Vagy tisztá, érthető és a kérdést teljesen kimerítő volt a körrelé, a minél az Magyarországy egybegyűlt főszerkesztői napokon át tartott együttes konferenciájából kikerült körreléket méltán elvárhatók és felteltelek, s akkor nem volt semmi szükség az alsó-papság kommentárjára; — vagy nem volt tisztá és

világos a körrelé és így alakot a nagy-közönségnek szólni, de a hátterben: a sorok között más szellem, más intenció lapangott s akkor persze szükség volt a kommentárja, a magyarázatra, mely mást magyarázott ki a körreléből, mint a mi abban palam et publice mondottuk.

De hát előledek a főszerkesztői, hogy a kommentár és a más értelmez magyarázat is palam et publice kelt hogy tartózték a templomokban; előledek, hogy az alsó papság, mely már régebben is más burokat pengetett, — különösen a Királyhagyó töl résekben, hol az erdélyisék ezredes toleranciát kevésbé ismerik, a magyarázatot is saját felfogása, saját lelkeletét s eriat fogja má megadni, és előledek különösen azt, hogy az egyszer a körrelé nyilvánosságra jött és azt a kath. hívek olvasták és abból a főszerkesztői körrelé olvasták ki nem fogják azt megugodni, hogy főszerkesztői — éppen a körrelé által keltett felfogásukkal és meggyőződésükkel jött és visszássá árukk.

És mert mindent előledek, bekövetkezett az, hogy f. hó 6-án Aradon, mind Felix kath. lelkész a körrelé magyaráztálhoz fogott, a hívek fölöttük a padokról, és ott hátyák a templom, a papot nem hallgatták meg.

Ha ez ezen és — ha ismétlődni fog, a mi bizonyos — hasonló esetekben a papi tekintély naposnap aláakaszt és csökkentik, az költészetben.

Már pedig ennek nem a hívek, hanem maguk a főszerkesztői és az alsó papság lesznek az okai, mert ezeknek tudnia kellene, hogy állásukkal és szent hivatásukkal fogva, alkalmanként keretén belül csak is vallásos és erkölcsi érzület

Hirtelreklátások felvételének a kiadóhivatal.

Hirtelreklátás díja:

4 havihoz átlagosan vagy annak helyre 2 kr. Nagyból és többiből hirtelreklátás kiadóhivatal. Minden egyes hirtelreklátás után meg küldő 30 kr. helyi költség.

Ytálatos hirtelreklátás ára 10 kr.

Hirtelreklátás és Ytálatos díjat átlósan.

ápolni és fejleszteni vannak és lehetne hivatala hívek körében, hogy a politikai agitáció teretől szánuzelek és azon hívek által sem ismertetek el — és hogy különösen ott, a hol az egész nemzet közokaratán kívánja a haladást, a reformokat, ott őket harsánynak a nemzet összakaratánál rendeli alá.

Papjaink lstennek fölött szolgái és hivatásuk a hit elveinek szétleten fenartásánál hirdetni híveiknek, de fial ezen hazinak is és ez költészetükkel teszi azt, hogy a haza és a nemzet javát előlé, a nemzet közokaratát által elajott reform-tervezéseknél nem állják, mert ez hivatalosnak és hazafiságukkal ellenlének; és mert a népek és nemzetek jogai dramlatai meg előlé mindig ellopították a haladás útjában állott akadályokat.

Sajnos, nagyon sajnás volt, ha a kath. alsó- és főszerkesztői mindezeket be nem látán, ha idejekorán nem volna vissza azon tőlrel, melyen tevékenysége őt magát, tekintélyét és jövőjét veszélyeztetné.

Rendüljük, hogy a kath. papság az aradi esztén olkva, megmarad Krisztus szent és bekezeresztő tanainak hirdetésénél és nem fogja a templomot — hol csak az örökre változatlan vallásnak szent helye és a hol őt társzéli, becsüli és szeretni tanultak — a folyton változó politikai küldérvetől tenni, a hol nem a bekes palam, hanem sokszor a népek félten szenvedélye uralg és a hol egyként a legszenvedélyesebb és ezek képviselői lábbal tiporhatnak.

Dr. W. J.

TÁRSZÉL.

A modern szellem.

Ujabb időben azon különös jelenségnek lehetünk tanúi, hogy a szépirodalom és persze másként újra kezdődik látna kapni a könyvtelen antológiáim sajnját a jelen kör a jelen kör emoréri. B. mellőlt ábránban halljuk hangzatát a régi jó idők, költők és írók csodák egyaránt bizonyítják, hogy az emberek régebben egyedségesebbek, érdeyesebbek és boldogabbak voltak, mint mai nap nem bannak, ha a mai kultúrumban vissza térne azon állapota, a melyben Rousseauk természet-embere álltak. A ki a haladást a jelen században nem látja vagy nem akarja látni, az az aranykor persze nem a jelenben, hanem a múltban keresi, vagy mint a szociológus egy jó ideben, a mely csak papíron létezik. A ki elfogadatlannál látni meg a mai kort, az a jövővel — egyes elkötelezetlen tévedésektől eltekintve — nem fogja kétségbe vonhatni. A jelen kör híveinek megküldése szükséges azt is tekintete venni, hogy az elkötelezettség javulására az elégtelenség is költészetek, még pedig nagyobb mértékben, mint a nyilvános elkötelezettség az esztétik az igények kifejezésére.

Ha megfigyelünk, mennyiben joggal ama parancsok körök hűtársárol, legelőszörbb lesz a modern szellem fejlődését és átalakulását figyelemmel kísérni, a mint azt száradunk története elöljárói. Korunk alapvontsa ama körrelé, a mely minden téren az emberi erő javításán, a megelöltes felteltelek kikészítésében fáradozik. A politikában a tudományban a természet megelöltes, az iparban az anyagi élet és közönség emelése a cél, a mely főle történetek. Kés a hitnek, hogy a haladásban nem fog megállapodni be-következni a múltban a haladás első sorban a természettudományban, fejlődés első kösödésén, azt tartjuk, hogy csak filozófiai alkalmak sorunk javulásához előmozdíthat. És oka annak, hogy korunkban oly nagy szék felállt a gyökérségek között. Ezen történetek között, ha meg még más költészetem is van. Mindegyik minden idejében, minden társalmi fejlődésre képesnek és tökéletesítésre tartunk, az igazság szem talál föl nekünk ábrán, hanem csak reánk értelmek a gondolkodás szabadsága, a szellem függetlensége nélkül igazi haladást el nem bírnak képezni. Jelen van, hogy korunk körrelé drágák nagyra képződött, hogy jertőre lenne, ha őp nagy toleranciával nem volna párosulva. De ezen nincs is mit csodálkoznunk. Ha min-

den igazság körrelé értünk, hogy lehessen előlé, így eszméi, a mely a maga idejében a maga helyén viszonyok és átváltozások csak a mai viszonyok közé nem állnak. Kritikus figyelemmel szem a erős hit a haladás tartásában korunknak két jól jellemzősége, a melyekből önként fogjuk mindazon változásokat a melyeknek mi semmunkban vagyunk. A mi első sorban felteltek, az az általános anyagi élet emelése. Hiába vanjék azt egyesek költésze. Maga a haladász csökkénése a mellett bizonyos, vagy letezt-e korunk. A melyben az emberek anyai környezetben részeseit, mint napjainkban?

Mi már annyira hozunk szokunk ezen költészetek, hogy ma mind a mai idejében a teljesen megelöltesek között arról, hogy ama költészet, a XIX. század virágnya. Így, hogy sokan küldenek meg azt az előlésséggel, de a modern szellem azon fíradatból, hogy az emeléstől megemise azokra, a kik a létét vagy küldetésben nem bírnak győzelemre várdolni.

De vajon az exakt tudományok terén észlelték haladás nem látása volt a költészetek és a modern hűtársárol? Hangyálak csak oly korábban körrelézték be, a mely új eszmékben szegény, ezt pedig nem mondhatjuk körrelé, a melyben a vizsgálás kör napról-napra tagol s mind a mai idejében új meg új

eszmék kerülnek felszínre. A modern szellem ellenkezőleg új eszményi alkotást magának s eredeti művek teremtésére törekedik, beáttván, hogy a régebbi szociológus utána ma mérd és elvetészték költészet.

Ha halgattuk a modern költészet és boldoságok fejtegetését, kik folytonosan hangzókat körök hűtársárol, valóban azt kellene hűtünk, hogy amaz óriási vállalkozás, melytől az anyagi és szellemi törén egyaránt vártak, hűtünk, hátkönyv haladásával való a XIX. század emorének jeltelése és erkölcsiessé. Elő sorban azt fogják rá korunk, hogy vallás tanítás, hogy nem nyújt semmit a költészetnek és érleltnek, hogy csak költészet és költészet, hogy csak költészet, a valóságosság nagy költészetekben lehet fellegni. A tudomány maga is költészet, a mely ugyan nem azonnal, de tetel bizonyítja hűdolatát azon tárgyakról, a melyeket tanulmány tárgyává teszi.

Azt is hangzatolják, hogy korunkban a jelen hűtársárol, az akaratok egyensúlyát és erkölcsiessé nyújtják. Honnan hűtünk a költészetek? Bizonyára a régebbi költészetek haladását. De párhuzamos vonal oly emberek között, kik a múlt idők eszméinek képviselői voltak s a jelenkor embere között, nem könnyű dolga.

Mi nem ismerhetjük alapsan a viszo nyokat, a melyek között a múlt idők val-

